

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060303

DOM
2019-12-19
Stockholm

Mål nr
P 1185-19

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Nacka tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2019-01-09 i mål nr P 6786-18, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. J.F

2. L.F

Motpart

1. D.K

2. S.K-S

3. Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms kommun

SAKEN

Bygglov för yttre ändringar på enbostadshus m.m. på fastigheten X i Stockholms kommun

---

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Mark- och miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Dok.Id 1525814

Postadress
Box 2290
103 17 Stockholm

Besöksadress
Birger Jarls Torg 16

Telefon
08-561 670 00
08-561 675 50

E-post: svea.avd6@dom.se
www.svea.se

Telefax

Expeditionstid
måndag – fredag
09:00–16:30

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

J.F och **L.F** har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska upphäva stadsbyggnadsnämndens beslut att ge bygglov.

D.K och **S.K-S** har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms kommun har motsatt sig ändring av mark- och miljödomstolens dom.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

J.F och **L.F** har vidhållit vad de har anfört tidigare och här i huvudsak framhållit följande:

De flesta tomterna på Källbacken är bebyggda i mitten av femtiotalet med klassiska byggmästarvillor. Just villorna på Z och Y är i engelsk stil från 1955, byggda av en välkänd arkitekt för byggmästarens egen räkning. Det föreslagna burspråket skulle innebära en förvanskning av den vackra tegelfasaden och byggnaden som är av kulturhistoriskt värde. Insynen till deras fastighet kommer därtill att kraftigt öka.

D.K och **S.K-S** har anfört i huvudsak följande:

De har varsamt renoverat byggnaden i syfte att återskapa husets ursprungskaraktär. Djupet på det föreslagna burspråket är endast 25 cm. Ytan i rummet kommer inte att utökas. Inte heller påverkar burspråket användningen av underliggande mark. Burspråket medför därmed inget volymtillskott och innebär därmed ingen tillbyggnad. Syftet med burspråket är att öka ljusinsläppet i huset eftersom det försämrades på 1970-talet när en villa med svart tak uppfördes rakt framför de fönsterpartier som vetter mot Mälaren i väster.

Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms kommun har anfört i huvudsak följande:

Burspråket är en utkragande byggnadsdel som inte väsentligt påverkar användbarheten av underliggande mark eller utrymme innanför. Utifrån SIS beräkningsregler är burspråket en sådan utkragande byggnadsdel som inte är att betrakta som mätvärd. Åtgärden bedöms inte utöka byggnadens volym.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

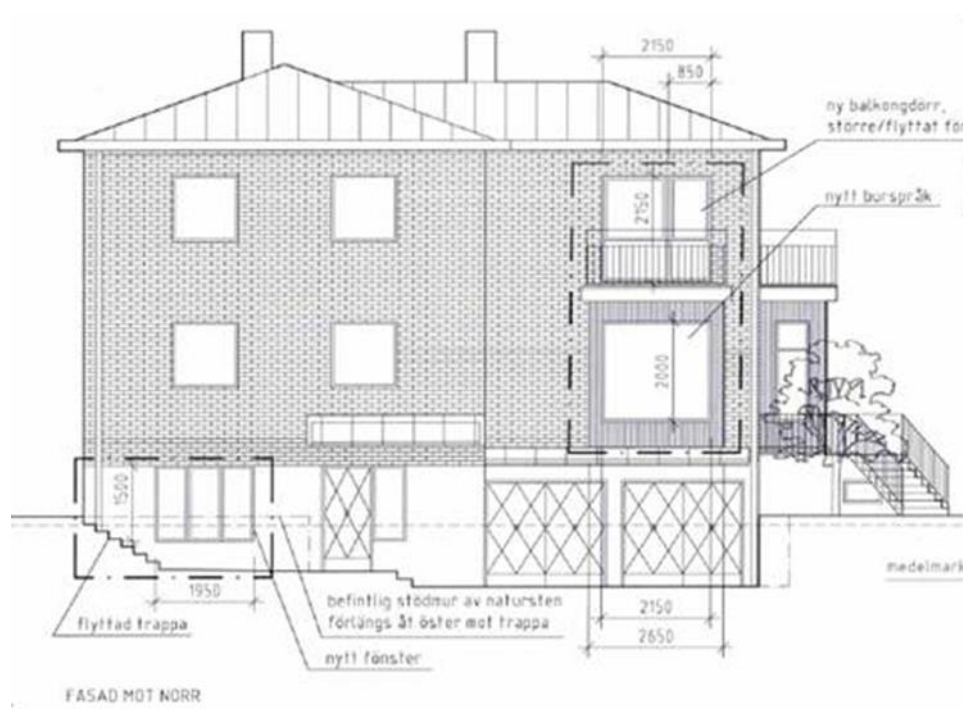
Enligt gällande detaljplan, som fick laga kraft den 10 oktober 1950, får på fastigheten fristående bostadshus i två våningar uppföras på en femtedel av fastighetsarealen. Av utredningen i målet framgår att fastighetsarealen är 560 m² och att den befintliga byggnaden har en byggnadsarea på 138 m². Byggnadens storlek strider alltså mot detaljplanen. Enligt huvudregeln innebär detta att bygglov inte kan ges för en tillbyggnad, se 9 kap. 30 § plan- och bygglagen (2010:900), PBL. Om den sökta åtgärden i stället är att anse som en sådan ändring av en byggnad som avses i bland annat 9 kap. 2 § första stycket 3 c PBL kan bygglov ges med stöd av 9 kap 30 § andra stycket PBL. Mark- och miljööverdomstolen tar därför först ställning till om det nu är fråga om tillbyggnad.

Utgör burspråket tillbyggnad?

Med tillbyggnad avses enligt 1 kap. 4 § PBL ändring av en byggnad som innebär en ökning av byggnadens volym. Vid bedömningen av om en ändring utgör tillbyggnad har i praxis beaktats om den ger ett visuellt intryck av att vara en tillbyggnad och om den utökar byggnadens användbara utrymme (se bl.a. Mark- och miljööverdomstolens dom i mål nr P 2854-14). Så bör ske även nu.

Det planerade burspråket ger, såsom det är redovisat på i ärendet ingiven ritning (se nästa sida), inte ett visuellt intryck av att vara en tillbyggnad. Det är 25 cm djupt och går från golv till tak. Åtgärden innebär således en ökning av byggnadens volym men ökningen får anses vara försumbar och byggnadens användbara utrymme kan inte anses bli nämnvärt större.

Mark- och miljööverdomstolen gör mot denna bakgrund den samlade bedömningen att burspråket inte utgör tillbyggnad. Det är i stället, som också underinstanserna har ansett, fråga om annan ändring av en byggnad och bygglov kan då ges med stöd av 9 kap. 30 § andra stycket PBL.

Övriga frågor

När det gäller frågorna om förvanskning, betydande olägenhet och burspråkets tillåtlighet i övrigt instämmer Mark- och miljööverdomstolen i mark- och miljödomstolens bedömning.

Sammanfattning

Mark- och miljödomstolen anser i likhet med underinstanserna att bygglov ska ges för yttre ändringar samt uppförande av stödmur i enlighet med vad nämnden har beslutat.

J.F och L.F:s överklagande ska därför avslås.

Domen får enligt 5 kap. 5 § lagen (2010:921) om mark- och miljödomstolar inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Lars Borg och Lars Olsson, referent, tekniska rådet Mats Kager samt tf. hovrättsassessorn Erik Stålhammar.

NACKA TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2019-01-09
meddelad i
Nacka

Mål nr P 6786-18

PARTER

Klagande

1. J.F

2. L.F

Motparter

1. Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms kommun

2. D.K

3. S.K-S

ÖVERKLAGAT BESLUT

Länsstyrelsen i Stockholms läns beslut den 11 september 2018 i ärende nr 403-20123-2018, se [bilaga 1](#)

SAKEN

Bygglov för fasadändring på enbostadshus på fastigheten X i Stockholms kommun

---

DOMSLUT

Mark- och miljödomstolen avslår överklagandet.

BAKGRUND

Stadsbyggnadsnämnden i Stockholms kommun (nämnden) beslutade den 10 april 2018 att med stöd av 9 kap. 30 och 35 §§ plan- och bygglagen (2010:900), PBL, bevilja bygglov för yttre ändringar, nytt burspråk, nya fönster och fönsterdörrar samt marklov för uppförande av stödmur för ny trappa på fastigheten X i Stockholms kommun.

J.F och L.F (klagandena) överklagade nämndens beslut till Länsstyrelsen i Stockholms län (länsstyrelsen), som den 11 september 2018 avslog överklagandet.

Klagandena har nu överklagat länsstyrelsens beslut till mark- och miljödomstolen.

YRKANDEN M.M.

Klagandena har yrkat att nämndens beslut att bevilja bygglov ska upphävas.

Till stöd för sin talan har de hänvisat till vad de tidigare anfört och gjort följande tillägg och förtydliganden: De kommer att få kraftigt ökad insyn och byggnaden på X kommer att bli kraftigt förvanskad genom de föreslagna ingreppen på fasaden mot gatan. X är grönklassad, k-märkt och är unik i sitt slag. Vidare har den handläggare hos nämnden som beviljade bygglovet gjort fel, vilket kan bero på stor personalomsättning.

DOMSKÄL

Tillämpliga bestämmelser framgår av länsstyrelsens beslut.

För den aktuella fastigheten gäller detaljplan Asom vann laga kraft den 10 oktober 1950.

Klagandena har anfört att det var fel av nämnden att inte höra dem innan det aktuella bygglovet beviljades och att bygglov inte kan beviljas utan medgivande från närmaste grannar.

Mark- och miljödomstolen delar länsstyrelsens bedömning att de lovgivna åtgärderna inte strider mot den gällande detaljplanen och att nämnden därför inte har haft någon skyldighet att höra klagandena innan beslutet fattades enligt 9 kap. 25 § PBL. Det finns inte heller något krav på att grannar måste ge sitt medgivande för att bygglov ska kunna beviljas i det nu aktuella fallet. Det föreligger därför inte skäl att upphäva nämndens beslut mot bakgrund av vad klagandena har anfört i denna del.

Klagandena har även anfört de lovgivna åtgärderna på byggnadens fasad mot Källbacken, dvs. den norra fasaden, bestående i nytt burspråk, nya fönster och fönsterdörrar kommer att förvanska byggnaden, innebära att intrycket från gatan ändras och att de kommer att få kraftig insyn över sin tomt och byggnad.

Av handlingarna i målet framgår att X är grönklassificerad enligt stadsmuseets inventering. Mark- och miljödomstolen bedömer i likhet med länsstyrelsen att byggnaden på den aktuella fastigheten är särskilt värdefull från historisk, kulturhistorisk, miljömässig eller konstnärlig synpunkt. Detta innebär dock inte att det föreligger ett förbud mot att vidta åtgärder, utan en bedömning av de åtgärder som föreslås måste göras i varje enskilt fall. Härvid delar domstolen länsstyrelsens bedömning att de aktuella åtgärderna passar väl in på byggnaden och att de inte kan anses förvanskande. Av handlingarna i målet framgår att det nya burspråket samt de nya fönstren och fönsterdörrarna ska utformas lika befintligt burspråk och befintliga fönster. Ändringen bedöms vara varsam och hänsyn har tagits till byggnadens karaktärsdrag samt dess kulturhistoriska och konstnärliga värden. Åtgärderna bedöms inte heller göra byggnaden mindre unik. Detta innebär att åtgärderna inte strider mot 8 kap. 13 och 17 §§ PBL. Det föreligger därmed inte skäl att upphäva nämndens beslut mot bakgrund av vad klagandena har anfört i denna del.

Gällande frågan om åtgärderna kan anses medföra betydande olägenhet för klagandena i form av ökad insyn konstaterar mark- och miljödomstolen att det av praxis framgår att domstolarna är tämligen restriktiva med vad som utgör betydande

olägenheter (se bl.a. MÖD 2016:37). Även i denna del delar domstolen den bedömning som länsstyrelsen har gjort. Den ökade insynen kan inte anses utgöra en betydande olägenhet i den mening som avses i 2 kap. 9 § PBL och det föreligger därmed inte skäl att upphäva nämndens beslut på denna grund.

Sammanfattningsvis delar mark- och miljödomstolen de bedömningar som länsstyrelsen har gjort och finner att det som klagandena har anfört inte utgör skäl att upphäva det överklagade beslutet. Överklagandet ska därför avslås.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga 2 (MMD-02)

Överklagande senast den 30 januari 2019.

Nathalie Sylvander

Ewa Andrén Holst

I domstolens avgörande har tingsfiskalen Nathalie Sylvander, ordförande, och tekniska rådet Ewa Andrén Holst deltagit. Målet har handlagts av beredningsjuristen Anna M. Andersson.